

KODIN OSASTO

SYÖPÄ

Toimitettujen tutkimuksien mukaan kuolee Yhdysvalloissa vuosittain 90,000 henkeä syöpään. Syöpä kuuluu siis ihmisten tuhoisimpiin tautihin. Sen on myöskin huomattu olevan lisääntymään päin vuosi vuodelta ja sen tähden onkin ryhdytty tarkemmaksiin toimenpiteisiin sen vastustamiseksi.

Noin 95 prosenttia kaikista niistä, jotka ovat kuolleet syöpään, ovat olleet 35 vuotta vanhoja. Yli 40 vuoden ikäisistä ihmisistä kuolee yksi jokaisesta kymmenestä ihmisestä syöpään. Ja kumminkin voitaisiin varovaisuudella ja hyvällä hoidolla rajoittaa niiden luku, jotka kuolevat syöpään, ainakin puolella.

Yhdysvaltain hallituksen tilaston mukaan on vatsa- ja maksasyöpä tavallisin, vaatiessaan vuosittain 35,000 uhrin. Sitte seuraa syöpä naisten sukupuolielimissä, aiheuttaen vuosittain 13,000 kuolemantapausta, vatsasyöpään kuolee vuosittain 12,000, rintasyöpään 8,500, suu- ja kielisyöpään 3,500, ihosyöpään 3,500 sekä syöpään muissa ruminosissa 14,500. Naiset ovat syöpätautille enemmän alttiita kuin miehet; kahdeksasosa kaikista yli neljäkymmentä vuotta täyttäneistä naisista kuolee syöpään. Tämä naisten suurempi kuolevaisuus johtuu yksinomaan rinta- ja sukupuolielinsyöpästä, joka on pääasiallisesti naisten tauti.

Yleisesti luullaan, että syöpä ei voida parantaa ja sen tähden pelätään sitä kovasti. Kumminkaan ei syöpä ole niin vaarallinen ja parantumaton kuin sitä luullaan. Ensimmäisenkään se ei ole tarttuva tauti, toiseksi se ei ole perinnöllinen tauti, kolmanneksi se ei ole mikään verentauti samassa merkityksessä kuin esimerkiksi sukupuolitauti eikä johdu epäsiiveellisuudesta.

Syövän syytä ei tarkkaan tunneta. Ei nimittäin olla selvillä siitä minkälainen se ensimmäinen seluryhmä oikeastaan on, josta se rupeaa kehittyä. Mutta muutamista seikoista ollaan kumminkin selvillä. Se ainakin tiedetään, että syöpä saa usein alkunsa pitkäaikaisesta paikallisesta kiihoituksesta, kuten huonojen hampaiden hankauksesta, piipun varresta, ihonäppylöistä, laiminlyödyistä haavoista, pukamista y. m. semmoista.

Yksi syövän vaarallisimmista ominaisuuksista on se, että se alkuasteillaan ei aiheuta mitään tuskaa. Ja sen tähden sen useimmiten annetaan kehittyä rauhassa ja parannustoihin ryhdytään vasta sitten, kun se on jo hyvin myöhäistä. Sentähden olisi epäilyttäviä tapauksissa aina turvaututtava kykenevän lääkärin apuun.

Syöpä on nimittäin, jos se ajoissa huomataan, parannettavissa. Sen lisäksi voidaan sen syntyä estää välttämällä kaikkea semmoista, minkä on huomattu syöpää synnyttävän. Missään tapauksessa ei ole turvaututtava puoskareihin eikä patenttilääkkeisiin. Monet onnettomat ovat etsineet niistä apua ja sen sijaan, että tauti olisi parantunut, on se vain pahennut ja viivastuttanut kunnollisen hoidon saamista siksi, kunnes apu on ollut myöhäistä. Kykenevä lääkäri voi helposti parantaa syövän, kun se on alkuasteillaan. On sen tähden välttämätöntä, että kaikissa epäilyttäviissä tapauksissa turvaututaan lääkäriin. Jos rintaan nousee pukamista, jos tapahtuu säännötöntä verenvuotoa, jos näppylät, ajettumat,

sierettymät, y. m. semmoiset eivät rupea paranemaan, tahi jos syyllät, luomet tahi syntymämerkit rupeavat vaihtamaan väriään tahi kokoaan, niin on heti kysyttävä lääkärin neuvoa. Syöpää peräsuolella luullaan usein vain peräpukamiksi, minkä tähden tarkka lääkärin tutkimus on välttämättä sellaisen ilmentyessä.

Avustukseen taistelua syöpätautia vastaan, on Yhdysvaltain yleinen terveysvirasto julkaisut kirjusen nimeltä "Cancer, Facts Which Every Adult Should Know", kirjoitettu helpotajuiseen muotoon. Tämä kirja lähetetään jokaiselle, joka pyytää sitä osoitteella: Public Health Service, Washington, D. C.

Pinaattilaatikko.

Tuoreita pinaatin lehtiä, tai yksi kannu kannutettuja, vähän voita, suola, vähän hienonnettua muskottia, 2 kupillista riisipurmoita, 1 vartti maitoa, 1 ruokalusik ruskeata soke-riä, puoli kuppia leipäjauhelmaa ja 1 muna. Keitä tavallinen riisipuu-ro ja pane jäähtymään. Kiehauta pinaatin lehdet vähässä vedessä, valuta vesi pois ja hakkaa ne hienoksi ja pane puuron sekaan; lisää mausteet ja leipäjauhelmaa ja hyväksi vatkatu muna. Kaada seos voideltuun muottiin ja paista uunissa ruskeaksi. Tarjoa lihapaistin tai paistetun kalan kanssa. Kaalin lehtiä voi käyttää samalla tavalla kuin pinaatin lehtiäkin. E. H.

TULEEKO INFLUENZA TAKAISIN?

Tästä kysymyksestä lausuu Yhdysvaltain yleinen Terveysvirasto m. m. seuraavaa:

On luultavaa, vaikkakaan ei suinkaan aivan varmaa, että vielä tänä vuonna saamme odottaa influenssan uudelleen puhkeamista. Kaikesta päätäten ei se kumminkaan, jos se tulee, tule olemaan niin ankaraa laatua kuin viime vuonna.

Influensa leviää välittömän ja välillisen kosketuksen tai tartunnan kautta.

Varmuudella ei vielä tiedetä onko influenssan bakteeria saatu eristetyksi tahi edes päästy siitä oikein selvilekään, ja sen tähden ei ole vielä keksitty mitään luotettavaa ehkäisykeinoa sitä vastaan, ellei oteta lukuun terveysopillisten neuvojen ja sääntöjen tarkkaa noudattamista ja tartunnan välittämistä.

Vielä ei olla selvillä siitä onko henkilö, joka jo kerran on sairastanut influenssaa, altis uudelle tartunnalle, mutta kumminkin on syytä uskoa, että se, joka on taudin aikaisemmin jo sairastanut on jossain määrin, vaikkakaan ei ehdottomasti, suojattu uudelta tartunnalta.

Suurin piirtein katsottuna oli viimeinen influenssaraiho kehitykseltään saman kaltaisen kuin vuosina 1889 ja 1890 raivonnut influensa: aluksi lievä, sittemmin vaikeaa, kehittyen koko maailman käsittäväksi, äkkiä leviäväksi, paljon ihmisiä tappavaksi kulkutaudiksi. Uhrien luku oli kumminkin viimeisen influenssan aikana paljon suurempi kuin aikaisempien influenssaraihojen aikana, varsinkin nuoremman väen keskuudessa.

Vaikka niiden pienten elimistöjen laadusta, jotka aiheuttavat influenssan, ollaankin vielä epävarmoja, niin yksi asia on kumminkin varma, nimittäin se, että tuo tauti tarttuu henkilöstä toiseen. Edelleen luullaan päästyn selville siitä, että taudin siemennä eivät kuleta ainoastaan tautiin sairastuneet, vaan myöskin täysin terveet ihmiset. Henkilökohtainen kosketus niin ollen edistää taudin leviämistä. Viime talvena kuultiin paljon suoje-lusnaamarien käyttämisestä suoje-luskeinona tartuntaa vastaan. Vaikka suoje-lusnaamarit estävätkin suuresti tartunnan saamista hengityksen kautta, niin on muistettava, että tauti voi tarttua ja leviää monella muulla tavalla. Likaiset kädet, huonosti pestyt astiat ravintoloissa, yhteiset pyyhkiinlinat jne. ovat hyvin tavallisia tartunnan levittäjiä. Suoje-lusnaamarin käyttö näyttää houkuttelevan ihmisiä jättämään huomioonottamatta näitä toisia tartunnan levittäjiä, joita ei kuitenkaan saa ylenkatsoa. Kysymys, joka tällä hetkellä on tärkein, on se, tulee-ko influensa jälleen uusiintumaan läheisessä tulevaisuudessa. Uusiintumiset ovat influensataudille luonteomaisia ja pelättävissä on, että tauti ei vielä viime vuonna kuluttanut itseään loppuun.

Mutta siinä on jo huomattu kolme enemmän tai vähemmän toisistaan eroavaa asetetta ja on se ollut ankarampi, varsinkin mitä kuolevaisuuteen tulee, kuin kolmivuotinen influenssakausi vuosina 1889—92, mistä syytä voidaan toivoa, että se ei enää uusiudu.

Todennäköiseltä näyttää kumminkin, että läheisessä tulevaisuudessa on odotettavissa paikallisia influenssan esiintymisiä sekä pitkän aikaa eteenpäin korkeampaa kuolevaisuutta keuhkotulehdukseen. Sen tähden täytyy valmistautua taisteluun tätä turmiollista tautia vastaan ja ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin sen estämiseksi.

Tämän yhteydessä mainittakoon, että monet influensatapaukset näyttävät olevan vain tavallista kylmetymistä. Peoriassa, Illinoisissa, osottautuivat lukuisat keuhkylmetymiskohtaukset olevan influenssa lievässä muodossa. Kokemus osoittaa, että nämä lievät kohtaukset useinkin ovat vaikeampien alkua. Sen tähden täytyy olla hyvin huolellinen kylmetymisien suhteen, ettei tauti siten saavuttaisi pahoja seurauksia.

Ahnekeittoa!

1 qrt. vettä, 1 kukkakaali, 1 qt. maitoa, tuoreita herneitä, 2 ruokal. jauhoja, 3 eli 4 porkkanaa, vähän voita ja suola, 1 eli 2 munan ruskaista. Leikkaa kukkakaali ja juuret pieniksi paloiksi sekä keitä vedessä herneiden kanssa puoli kypsäksi ja lisää voi sekaan. Kaada sitte maito ja anna kiehua kypsäksi ja suurusta jauhoilla. Vispaa astiassa muna ja kaada kuuma keitto sekaan, jolloin se on valmis syötäväksi.

Sellaiset artisokka juuret, joissa on tummanruskea kuori, antavat hyvän maun ja sisältävät arvokkaita ravintoaineita keittoon.

E. H.

Jos olet tietämättömän toverisi todellinen ystävä, niin tilaat hänelle Toverittaren.

VELI JA SISAR.

(Jatkoa seitsemänneltä sivulta)

se on. Heittäkää pois päällysvaatteenne, käykää tänne toiseen huoneeseen. Sattui juuri olemaan kahvin aika.

Akselia ei ihmetyttänyt tuo vierasvaraisuus. Aina, niinä harvoina kertoina, jolloin hän oli täällä käynyt, oli hänelle tarjottu kahvia, vieläpä syötettykin.

Riisuttuaan päällysvaatteensa, meni Akseli saliin. Siellä istui kahvipöydän ääressä iloisesti keskustellen talon herra, sekä pari vierasta rouvas, nähtävästi perheen tuttavina kah-

visiitillä. Tervehdittyään salissaolijoita, osoitettiin Akselille paikka yhteisessä kahvipöydässä. Talon rouva kaatoi kahvia, sekä puuhiensa lomas-piti yllä keskustelua. Olгаа ei näkynyt missään. Akselia se vähän ihmetytti. Hänen teki mieltensä kysyä sisartaan. Ei kuitenkaan viitsinyt, kun oli vieraita.

Kauan se löppötely kestikin, parisen tuntia istuttuaan, jonka ajan kuluessa rouva ehti keittämään toisetkin kahvit, lähtivät vieraat vihdoinkin. Talon herrakin läksi poikansa ja tyttärensä kanssa vieraita rouvia saattamaan, jotka kuuluivatkin asuvan aivan naapuritalossa.

Jäätyään rouvan kanssa kahden, muisti Akseli asiansa, sekä kysäisi missä Olga oli.

— Olga ei ole kotona. Hän on sairaalassa.

— Sairaalassa! Mikä hänelle on tullut?

— Niin sairaalassa! Neljättä päivää hä njo siellä on. Yksin minä olen koko viikon saanut pitää huushollista huolta, alkoi rouva.

— Mutta herran nimessä, mikä hänelle oikein on tullut? Mikä häntä vaivaa? katkasi Akseli kärsimättömänä.

— Mikäkö vaivaa! Kyllähän niitä sellaisia tautia saa, kun hankkii. Kuulkaa Akseli! Kyllä te saisitte pitää sen sisikonne paremmassa komennossa. Hänhän on Kaivopuistossa synnytyslaitoksella.

— Synnytyslaitoksella! pääsi Akselilta kuin parhduksena.

— Niin, synnytyslaitoksella. Nyt jo neljättä päivää. Täseä oli ensin kaksi päivää kovissa polteissa. Minä toimitin hänet vihdoin sinne. Tä-nä aamuna soitettiin sieltä, että hän on saanut keskosen. Oli toki onni, että niinkin kävi; vielä olisi saanut sitä elättää.

Akseli ei kyennyt saamaan sanaa suustaan. Hänen sisikonsa synnytyslaitoksella...

— niin, jatkoi rouva, huomattuaan Akselin neuvottomuuden, sitä-hän siellä iltajuoksussa saadaan. — Kyllä te Akseli saisitte pitää Olgalle sellaisen rippisaarnan kun hän tulee sairaalasta, että kyllä muistaisi. Ei hän minun puheestani mitään välitä. — Toista, kun oma veli puhuisi. — Niin hyvä tyttö kun hän muuten onkin...

Akseli ei tahtonut kuulla enempää. Tieto sisaren kohtalosta tuli niin äkkiä — odottamatta. Kiireesti piisti hän päällystakkin päälleen. Pyydyttyään rouvalta, että hän ei ajaisi Olгаа tämän jälkeen työttömänä kadulle, työntyi Akseli ulos. Jos olisi puhe jostakin muusta työstä, vaan hänen sisikonsa — hänen herrtainen pikkusisikonsa, jolta hän oli tullut lainaamaan rahaa...

Kyyneleet tunkeutuivat Akselin silmiin. Iku tuntuikin tuottavan helpotusta. Kyyneleet ikäänkuin sulat-tivat hänessä sen katkeran pakahtuman, jonka tuo yhtäkkinen tieto sisaren kohtalosta oli iskenyt. Hän saattoikin ny tajatella asiaa vapaamin. Ja nyt ajatellei ei se enään tuntunutkaan niin ilkeältä. Hänestä alkoi muuttua koko asia aivan luonnolliseksi. — Palvelustyttö, rakkaus. — Kyllä te saisitte pitää rippisaarnan... mutisi Akseli.

Mitä hän kykenisi sisarelleen sano-man? Mistä hän voisi häntä syyttää?

Tuntui helpottavalta, että siako oli päässyt niin vähällä. — lapsi oli kuollut... Sisko paranee pian — kaikki unhottuu. Akseli oikein ilostui kun muisti tuon asian onnellisen käänteen, sillä koskihan asia joka tapauksessa Olгаа ja Olga oli hänen sisikonsa!

Työläisnuorisossa Emil Lindahl.